

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

XVIII. An Iudex ille absolutus sit Ecclesia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

prædicta est, nunc verò resignata, factò ipso: ideo credi debet.

A T, iam expletam esse, iamque resignatam non est in Scriptura: ergo ali- quod dogma credendum, quod non est in Scriptura, nec evidenter inde de- duci potest: Ergo nec ea est vnica nor- ma seu Iudex. Idem est de baptizandis Paruulis: credendum est, nec tamen eui- denter ex Scripturis deduci potest: Imò contrarium, scilic. baptizandos solùm qui possunt Doceri. Sique analogiæ Circumcisionis sit standum, tunc octa- no die baptismus dandus esset masculis, foemellis nullus. Idem est de non re- baptizandis hæreticis. Nam Augusti- nus non potuit id probare contra S. Cy- prianum, reposita Ecclesiæ autoritate. Hæc stante lites Ecclesiasticas omnes finiit Ecclesia, & damnauit hæreticos, vt sciretur esse damnatos: quod per so- lam Scripturam præstari nequiuit.

QVÆSTIO XVIII.

*An Iudex omnium Absolutus sit
Ecclesia?*

LVTHERO-CALVINIANI iudicium o- mnne tribuunt soli Verbo Dei scripto. Caluic. *Instit. lib. 4. c. 8. §. 2.* Idque doce- rentur ex Lege, Prophetis, Apostolis, & Traditione. Volunt autem Ecclesiam adscri- ptam Scripturæ iudicare, & Deum ipsum per hanc.

A V T O R. At Ecclesia non ad Scri- pturam limitatus solum iudex est; sed absolutus. 1. Quia Ecclesiæ iudicio standum est absolutè: Cæteroquin nulla vnquam terminaretur controuer- sia: quod absurdum. Relinqueretur e- nim, post Iudicis sententiam, iudicium partibus.

D I C V N T. Harum lis manet tunc ad iu- dicium Extremum; nunc tamen ex parte Rei, & Scripturæ, finita est. Neque enim absurdum est, lites durare inter Christum & dæmonem ad vsque finem mundi.

A T, interim pars neutra cognoscit se esse iudicatam à Scriptura; perstatque lis indeterminata & indiremta; Nec au- ditur Ecclesia, dam de Scripturæ mente disceptatur: quod absurdum. Lis Chri- sti & Satanæ est à Christo diiudicata; scitque Satan.

2. Ab Ecclesia, vt absoluto Iudice fer- tur sententia absoluta & clara, id est, vlti- ma. Sic omnes hæreses ac hæretici iudi- cati sunt & damnati, vt post latam senten- tiam alia nec data sit, nec expectata Quia pronunciat Ecclesia ex officio & autori- tate absolutè. Hinc sententiæ eius statim executioni mandata fuerunt, vt vl- timæ, nulla disceptatione remanente. V. g. Patres iuxta Scripturam damnarunt Arium; non Scriptura; Huius enim sen- tentiam Ariani non clarè intellexerunt: alioquin non defecissent à fide. Plura supra part. 1. q. 4. Mihi tamen hic subii- cienda videntur quædam

SVMMARIA DE IV- DICE DECISIO.

CVm IVD EX sit qui inter partes fert sententiam; **N O R M A** verò, secun- dum quam ea fertur: *Iudex* Controuer- siarum, est Ecclesia: eius *Norma*, est Scri- ptura simul & Traditio: Secundum hæc fertur sententia bifariam: *Vel* per Ponti- ficem, *Vel* per Concilia à Pontifice ap- probata: Et fertur *Infallibiliter*.

D O C E T U R I. **EX OFFICIO IV-
dicis:**

DICTIS: Hic debet pronunciare sententiam ita, ut uterque litigantium clarè intelligant sententiam latam, hic contra se; ille, pro se: Alioquin non desistent à lite. At Scriptura hoc præstare non potest: Ergo nec esse iudex potest. *Minor*: Quia Lutherani & Calvinistæ jam diu corrixantur de pædobaptismo, de Veritate Eucharistiæ, de Prædestinatione, de Persona Christi: de Exorcismo; nec tamen inter eos diiudicat Scriptura, ut litigare desistant: aut utriusque sunt pertinaces contra ipsam.

II. EX SCRIPTURA docetur: In qua duo, 2. Cor. 3. *Litera occidit & sensus seu Spiritus vivificans*, teste S. Aug. serm. 70. de temp. At secundum neutrum potest esse iudex.

I. NON SECUNDUM LITERAM. Quia hæc sola ducit homines in errorem; Nam occidit. I. Ita, 2. Cor. 3. *Cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum Iudæorum, totam literam spectantium, non sensum, id est, Christum non agnoscentium velatum sub ceremoniis. Unde exprobrat eis, Ioann. 5. Scrutamini Scripturas: ille testimonium perhibent de me: & non vultis venire ad me.*

2. Ita multos hæreticos occidit litera sola: I. Ut Sabelliani ex hoc, Ioann. 10. *Ego & Pater Unum sumus*: inferebant Unitatem Personæ, non solum Essentiæ: negabantq; Trinitatem; sed Deum aiebant dici Patrem, quæ creavit omnia: Filium, quæ carnem assumpsit: Sp. Sanctum, quæ nos sanctificat: Indeque & Patrem passum, ac mortuum esse. 2. Ariani ex hoc, Ioann. 14. *Pater maior me est*, scilicet, absolutè aiebant etiam quoad Diuinitatem. 3. Macedoniani ex hoc, 1. Cor. 2.

Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei, ita colligebant: qui scrutatur, quærit; qui quærit, dubitat; qui dubitat, ignorat; qui ignorat, Deus non est: ergo Spiritus Sanctus non est Deus. At sensus est scrutatur, id est, omnia comprehendit. 1. Paral. 28. *Corda scrutatur Deus*. 4. *Manichei* Nouum Testamentum Veteri contrarium esse docebant ex Litera; omisso sensu. 5. *Pelagiani* ex hoc Ezech. 18. *Filius non portabit iniquitatem patris*; negabant peccatum originale. At sensus asserit ita; *Filius, qui non est particeps peccati, non portabit. &c.* at posteri sunt Adæ peccati participes. 6. *Hæretici* olim ex hoc, Ioann. 6. *Caro non prodest quicquam*: colligebant, quorsum ergo resurrectura credetur? Nulla igitur erit resurrectio. Calvinistæ verò sic: Quorsum daret Christus suam Carnem in Eucharistia; cum nil prodest? At, ita litera occidit: ergo sensum specta: Si enim *Caro non prodest*, cur *Verbum Caro factum est*?

II. NEC SECUNDUM SENSUM Scriptura sola esse iudex potest.

1. Quia Scriptura, quoad sensum, sæpè obscura est, intellectuque difficilis: Ex quo multas nasci controuersias liquet experientiâ, ut ex fonte hæresium: Non igitur esse Scriptura iudex potest litigantibus de sensu. I. Quia clarè nequit pronunciare sententiam, sic ut partes intelligant & acquiescant: licet alibi ipsa se explicet. Nam neque sic lites finiunt hæretici. Patet in Sectis hodiernis pugnacissimis. Deinde; Aliud est, Verba Scripturæ esse clara; aliud Sensum esse clarum: ista claritas pendet ex grammatica; hæc ex Sp. Sancti intentione.

Item

Item quem Scripturæ locum hi putant esse clarum, is obscurus est aliis. Quis dirimet?

2. Quia multorum locorum sensus haberi non potest aliunde, nisi ex Traditione. Vt Matth. 28. *Baptizantes eos in ꝑ̄c.* Siquis fingeret, non opus esse verbali pronuntiatione formæ illius: *Ego te Baptizo in ꝑ̄c.* sufficere mentalem intentionem; ex Scriptura conuinci nequiret: opus Traditione foret. Item, ex hoc Ioan. 3. *Nisi quis renatus in aqua. ꝑ̄c.* docemus necessitatem aquæ in baptismo; negant Caluinistæ contra nos & Lutheranos: Dein; qualitas aquæ non exprimitur vsquam: Quis dirimet? Traditio; non scriptura. Item, In Cœnæ institutione etiam dixit, *Debetis alter alterius pedes lauare.* Hic non contineri præceptum; at contineri in hoc; *Commedite, & bibite,* asserunt nobiscum: Sed vnde docebitur? Ex sola Traditione: Ergo sola scriptura suimet sensus esse Iudex nequit semper.

III. EX PARTE CONTROVERSIARVM docetur. Quia multæ sunt controuersæ religionis, quarum aut nulla, aut non sufficiens definitio ex scriptura sola peti potest: ergo alio opus Iudice. 1. *Vt, Libros Tobix, Iudith, Sapientix Ecclesiastici, Machabæorum esse Canonicos negant Luthero-caluiniani:* Quia aiunt non sunt in Canone Iudæorum. En ex Scriptura docere nequeunt, sed ex Traditione Iudæorum; & Christianorum Traditionem respuunt, quæ docet esse eos Canonicos. 2. *Item de Numero Sacramentorum nil Scriptura; at de septenario, Traditio est Luthero-caluinistis suis binarius vnde cõ-*

stat? Non ex Scriptura, nec ex Traditione: & creditamen volunt. 3. *Item vbi nomen Sacramenti reperient de Baptismo & Eucharistia in Scripturis?* At de Matrimonio inuenitur. 4. *Item, Vbi inuenitur Sacramenti definitio Lutherana: Est promissio signo externo annexa: aut Caluiniana: Est ritus habens mandatum Dei, cui addita est promissio gratia, id est, remissionis peccatorum.* At hanc annexam Cœnæ promissionem esse nusquam dicit scriptura. Doceant. 5. *Item Exorcismos in Baptismo adhiberi possent bene Lutherani; negant Caluiniani. Quis dirimet? Traditio sola; non Scriptura.* 6. Et Caluinistæ plures in Baptismo ceremonias vturpant; de quibus nil in Scriptura: Vt baptizandum coram populo ad concionem congregato: Patrini spondendum de instruendo infante: Nomen ei imponendū: Symbolum esse recitandum, Pater noster, aliæque preces: pronuntiandam formulam. De his vbi in Scriptura? 7. *Item, Lutherus vult, Infantes credere in Baptismo vi Exorcismi: Melancthon, vi Baptismi: Quis dirimet? Scriptura nequit.* 8. *Item, Baptizatos ab hæreticis rebaptizandos esse aiebat S. Cyprianus, negabat S. Augustinus, sola fides Traditio.* 9. *Item, Vna an trina cum mersione baptizandum: 10. Sabbathum, an Dominica celebranda: 11. B. Maria manseritne Virgo. 12. Petrus fueritne Romæ Episcopus: 13. Symbolum fidei sitne Apostolicum & Canonicum: 14. In Veteri Testam. fueritne remedium peccati originis, pro foemellis &c talia diiudicare nequit Scriptura; at potest Traditio.*

IV. Pra-

IV. PRAXIS VETERIS TEST. docet, Pontificem non Scripturam esse Iudicem debere. Patet suprà: Vide *Bec. Manual. l. 1. c. 5.*

V. PRAXIS NOVI TESTAM. docet idem. I. Circumcisio & legalianum Christianis obseruanda? Desidit Concilium; non Scriptura; non Paulus & Barnabas: *Act. 13. 14. 15.* En & alias controuersias; quas Ecclesia determinare debuit; non potuit Scriptura. 1. Quartadecimanorum de Paschatis die. 2. Delapsis post Baptismum, an absoluendi. Negabat Nouatus damnatus anno 255. 3. De Trinitate, an tres realiter distinctæ sint Personæ? Negabat Sabellius; damnatus anno Christi 319. 4. De *ἀποστολία* æterna: quam negabat Arius; damnatus anno 325. 5. De Personis in Christo duabus affirmabat Nestorius, vnâ negans; dānatus an. 454. 6. Contrā Eutyches; dānatus ann. 454. 7. Duas in Christo voluntates fingebant Monotelitæ; damnati anno 679. 8. Spirit Sanctum esse Deum negabant Macedoniani; damnati anno 383. 9. Baptismum validè datum repeti posse aiebat Marcion: damnatus anno 313. 10. Datum ab hæreticis repeti debere aiebant Donatistæ; damnati anno 313. 11. Solis naturæ viribus legem impleri posse aiebat Pelagius; damnatus anno 416. 12. Paruulos nasci in pecc. orig. esseque Baptismo abolendum negabant Pelagius & Cœlestius; damnati anno 416. &c. Luthero-caluinistæ fatentur iustè damnatos: At facta est damnatio ab Ecclesia clarè, vt partes sciuerint sententiam; quam Scriptura nequit ita clarè pronunciare; ac proinde necesse iudex sola potest.

QVÆSTIO XIX.

Sitne Papæ Iuridictio cœciliua, vbi possit condere leges, obligare conscientias, punire transgressores?

LUTHERVS lib. 1. de Captiu Babyl. c. de Ba. 11. ait: *Quis dedit Papæ potestatem captiuanda libertatis nostræ, per Baptismum nobis donata? Cum nullus hominum habeat ius vnus Syllaba constituenda super Christianum hominem; nisi fiat eiusdem consensu.* Similia & alibi. Idem factò monstrauit, cum anno 1520. Corpus Iuris Canonici publicè combussit in rogo Wittenbergæ; testibus Cochleæ & Surio. Melanchthon docet idem in *Confess. Aug. art. 28. &c.* Itemque CALVINVS *Instit. l. 4. c. 10. 11. 12.*

Horum doctrinæ summa in tribus consistit. I. Non posse Papam, aut Episcopos vllam veram condere legem, quæ non sit expressè in S. Scriptura. Possè tamen ordinem disciplinæ constituere in adeundo templo, canendis Psalmis, &c. Sed neque hoc cū obligatione conscientiæ, nisi ratione scandali. II. Nec posse eos cogere Christianos ad seruandâ Dei legē; nisi iudicialiter procedendo contra transgressores, aut monendo, increpandoue. III. Esse excōmunicandi potestatem, sed penes Ecclesiam, id est, Ministros populo consentiente? Sic omnes.

SVADENT istis. 1. *Matth. vlt. Docentes eos seruare omnia, quacunque mandauero vobis, sc. mea, non vltra, mandata.*

2. *Deut. 4. Non addetis ad verbum, quod ego loquor vobis, neque minuetis ex eo.* *Deut. 12. Quod præcipio tibi, hoc tantum facito: non addas, neque minuas, scilicet, præcepta.* 3. *Isa. 33. Dominus Iudex, & Legisfer noster.*

Iacob. 4. Vnus est legislator & Iudex.

4. *Ies. 29. Timuerunt me mandato hominis, & doctrinis.* Sic & *Matth. 15. Marc. 7.*

5. *2. Cor. 3. Vbi Spiritus Domini, ibi libertas.* *Gal. 4. Qua libertate Christus nos liberauit.*

6. Christus antiquauit leges Diuinas cetero.

Z remo-